

Mikobakterilerin Laboratuvar Tanısı

Ayça ÖZER DURMUŞLU¹, Kayhan ÇAĞLAR¹, Ayşe KALKANCI¹

¹ Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Soru(n)

Mevcut sağlık sisteminin açmazları nedeniyle mikobakterilerin laboratuvar tanısında yaşanan zorlukları nasıl aşabiliriz?

Olay/Olgu

Bir meslektaşım tüberküloz tanısında yaşadığı sıkıntıları benimle paylaştı. 2010 yılında hastanelerinin göğüs hastalıkları polikliniğine aşırı kilo kaybı şikayetiyle başvuran erkek hasta, akciğer kanseri ön tanısı almış. 2012 yılında tanı ve tedavisi için hastaneye yatışına karar verilmiş. Hastanede kaldığı dört ay süresince hastada kesin bir tanıya ulaşılamamış, tüberküloz kültüründe üreme olduğu gün eks olmuş. Hastanede geçirdiği dört aylık süreçte, hastadan tıbbi mikrobiyoloji laboratuvarına iki defa mikroskopik yayma incelemesi için balgam örneği gönderilmiş, sonuç “uygun olmayan örnek” olarak rapor edilmiş. Dış tetkik olarak gönderilen balgam kültürlerinin sonucusu hariç hepsi negatifmiş. Yatarak tedavi olduğu dört ay süresince hasta için toplam 94.500 TL sağlık harcaması yapılmış.

Hastanın yattığı hastanenin mikrobiyoloji laboratuvarı yaklaşık olarak, 400.000 nüfusa, 1000 yatak kapasitesine ve 10 yoğun bakıma hizmet veriyormuş. İldeki tek mikrobiyoloji laboratuvarıymış ve ilin diğer tüm hastaneleri ve ilçe hastaneleri taşınabilir sistemle örneklerini o laboratuvara gönderiyorlarmış ancak tüberküloz tanısı için sadece mikroskopik yayma incelemesi yapabiliyormuş. Gelen örnekler de genellikle uygun olmayan örnek oluyormuş. Dış tetkik laboratuvarına kültür için gönderilen örnekler, transport sırasında kapakları açılıp dökülüyormuş. Laboratuvar olmadığı için, klinisyenler örnekleri laboratuvara göndermek yerine, hastaları en yakın laboratuvarın olduğu merkeze göndermek yoluna gidiyorlarmış.

Ne Yapıldı?/Ne Yapılmış?

Dış tetkik laboratuvarları ile görüşülmüş, örneklerin uygun şekilde transportunun sağlanamadığı saptanmış. Doğru örnek alımı ve transportu ile ilgili bölgede çalışan uzman hekimler, sorumlu hemşireler ve laboratuvar teknisyenleri ile toplantılar yapılmış. Klinisyenler çok sayıda şüpheli vaka ile karşılaştıklarını, şehirde kolay iletişim kurabilecekleri ve hastaları yönlendirebilecekleri bir tüberküloz laboratuvarına ihtiyaçları olduğunu ancak doğru örnek verilmesi konusunda hastane ortalamasını tutturma kaygısı ve randevu sistemi nedeniyle hastaları bilgilendirmeye vakit bulamamaktan yakınmışlar. Tüberküloz laboratuvarı kurmak üzere yöneticilerle yapılan görüşmelerde bu harcama kalemine bütçe ayıramayacağı, yalnızca homojenizasyon dekontaminasyon kiti ve EZN boya seti alabilecekleri söylenmiş.

Yorum/Öneri/Tartışılması İstenen Konu

Sağlıkta dönüşüm projesi, TB kontrolü açısından, kendi içerisinde pek çok fırsatlar ve riskler barındırmaktadır. Uygulandığı kimi ülkelerde TB kontrolünde iyileşme sağlanırken kimi ülkelerde TB kontrol programı ciddi zararlar görmüştür. Mevcut sistemdeki sorunlar masaya yatırılarak TB kontrol programındaki iyileşmelerin ne şekilde sağlanabileceği konusunun tartışılması istenmektedir.